

ХАЙ ЖИВЕ
1^{ШЕ} ТРАВНЯ!

Всесвіт

МОО

ЦЕНТРАЛЬНА НАУКОВА
БІБЛІОТЕКА

ГОРДИСТЬ І ПОПЕРЕДЖЕННЯ

В цілій світовій історії важко підшукати приклад такого масового героїзму, який виявили і міцно злитований колектив чөлюскінців і безмежно відважні герої-літунни, що врятували всю велику експедицію — 101 учасника.

Коли 13 лютого катастрофічна навала льодових гір, скель і шпидів розчавила сталеві ребра корабля, вона не змогла розчавити волі чөлюскінців. За чөлюскінцями бо стояла і, перемагаючи 40 градусні морози, огрівала їх теплим диханням уваги і діяльного піклування ціла велика радянська країна.

Усю найлітутішу зброю мобілізувала льодова стихія проти чөлюскінців. Жакний холод, непевність рухливої крижини, щохвилинну загрозу наступу непереможних торосних лавин, майже астрономічну віддаленість від великих людських осель, недоступність підходу через сотні кілометрів льодових пустель, недослідженість цього найвіддаленішого району радянських морів, — хіба можна, здавалося, застосувати пряму дію в допомозі чөлюскінцям за таких умов?

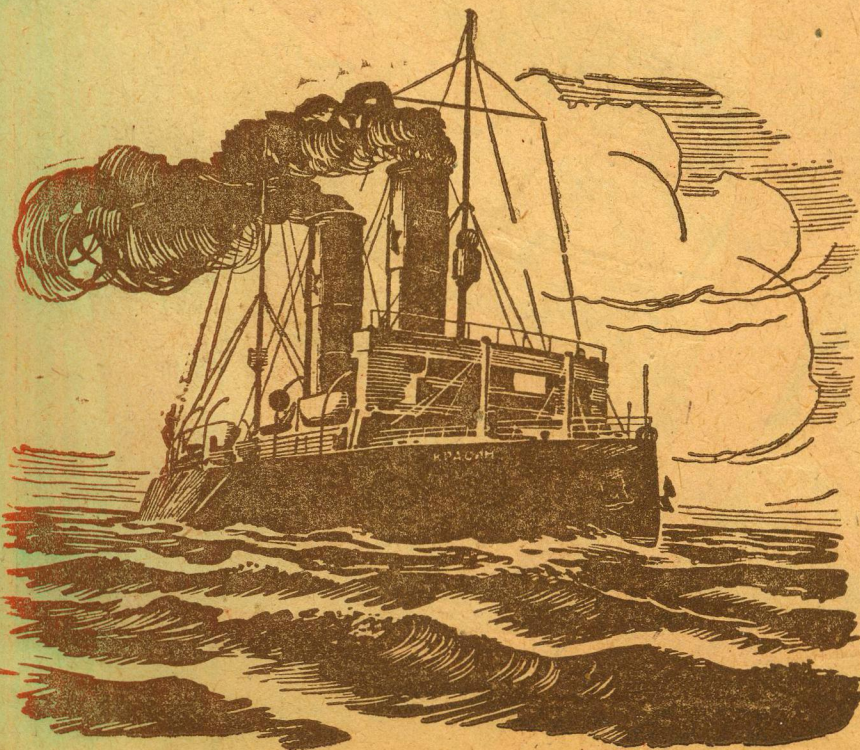
Найдосвідченіші закордонні полярники висловили сумнів в можливості швидкої допомоги.

В цей час країна рад планомірно і разом з тим в небувало короткі строки мобілізувала усі можливі рятувальні заходи. Літаки, криголами, аеросани і навіть дирижаблі кинуто на допомогу.

Уже 5-го березня пілот Ляпідевський зробив свій героїчний рейс в табір Шмідта і вивіз звідти усіх жінок і дітей, а 13 квітня, рівно через два місяці після загибелі „Чөлюскіна“ перестав існувати „табір Шмідта“ — всі чөлюскінці були врятовані.

Робота героїв-пілотів настільки виняткова, що її, безперечно ще довго і довго вивчатимуть, як зразок бездоганного уміння і безприкладної відваги.

Навіть в своїх „невдачах“ герої-п'лоти показали чудеса смливості. Адже саме під час однієї з таких „невдач“ пілот Ляпідевський 7 годин (сім годин!) розшукував табір, літаючи над смертельною небезпечкою торосів. Адже така саме „невдача“ була в Молокова,

коли він понад дві години в тумані ширя над кригами, намагаючись прорватися до табору. Адже „невдача“ трапилась і в Левіневського. Летівши на незнайомому американському літаку з Аляски до Ванкарема, потрапивши в смугу оледеніння, апарат почав падати з 2½ тисяч метрів висоти, — він все-таки дивовижно зумів опинити падінням літака і, сам поранившись, врятував пасажирів.

А знаменитий, на 5 з лишком тисяч кілометрів, через цілком неосвоені простори, підчас туманів, пурги і полянів вітрів рейд Водоп'янова, Галишева і Дороніна! Адже він сам собою являє подивлягідне, безмежним героїзмом перейняте, явище.

Чөлюскінців врятовано!

Це радість, це честь, це гордість нашої радянської доби, нашої великої країни на чолі з її великим вождем тов. Сталіним.

Але водночас це і грізне, суворе попередження ворогам Літунни, що перемогли тисячі пустельних льодових кілометрів, антарктидські хребти, пургу, тумани і виконали найважче урядове завдання, — в разі потреби напевне переможуть простори менш пустельні...

За цими бо літунми стоїть і стоятиме монолітно з'єднаний великий СРСР.

На малюнках — начальник героїчної експедиції на „Чөлюскіні“ проф. О.Ю. Шмідт і герої Радянського Союзу — пілоти Ляпідевський, Леваневський, Молоков, Спелінов, Камшин, Доронін і Водоп'янов. Внизу — криголам „Красін“, врятований також на рятування чөлюскінців.

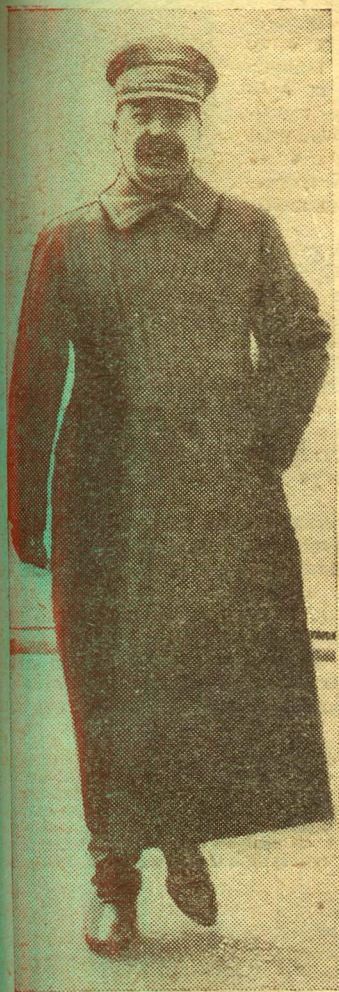
30 КВІТНЯ
№ 8 — 1934

ХАРКІВ

ВУЛ. КАРЛА ЛІБКНЕХТА, 11.

Т Е Р Е Н Ь М А С Е Н К О П А Р Ш В Е Л Е Т Н І В

В нас — найсвіжіші на світі ріки,
В нас — найбистріша плавба.
З себе змиваєм, скидаєм навіки
Немоцне тіло раба.

Любимо простір, любимо лижви —
В нас найчистіші сніги!
Наші колони повік не залишить
Вітер бунтарства тугий.

Але, що добудем подвигом, ризком
Ілю звінчав тверде:
Той, хто найкраще орудує диском —
Щелу найкраще кладе!

Або під блакитним весняним ангаром
Ловить найкращі м'ячі —
В того в складальному залі друкарні
Віають пальці хутчий;

Або когось ім'я дороге п'ятирічки
В серці і мислях живе
Той мотоциклом урочисту стрічку
Перший над шляхом прорве.

Ми на майданах — ми на роботі
Славимо силу й красу.
Велетні духа — велетні плоті
Прапор комуні несуть.

В світі щасливім, нами розкутім
Ринем, як води ріки.
Травень землі піднімаєм салютом
Сталіна вірні полки.

Вже обзивається грозами Відень,
В нових загравах Париж.
Нині зоря світової перемоги
Владно над світом горить.

Куда надії брехливі на вітер,
Хоче скорити уми
Бог-обиватель, немоцний Гітлер
Лицар розбою і тьми.

Давши в зарплату робочому класу
Табора, тюрми й хрести —
Хоче банкірів та бюргерів расу
Байкою й кров'ю спасти.

Хай він байкає — сладкомовний вельми,
Гітлер — не порошок, а грязь.
Навіть в тюрмі і закований Тельман
Дужчий у тисячу раз!

Тюрми Берліна без сонця і квітів.
Стіни холодні й тверді.
Чом же од суддів в'язень Дімітров
Дужчий на вашім суді?

Гітлер у спину вистрелив вчора
Шеру і Шварцу, й іще...
Кров не блакитна, не біла, а чорна
З раси його потече!

Чом же беззбройним іскованим жертвам
В очі не дивитесь ви?
Ми не забудемо вам і мертвим
Лібкнехта голови!

Гітлер — пігмей і пігмей прочі
Расу панів не спають.
Велетні духа нашої Дойчлянд
Прапор червоний несуть.

В них — найсвіжіші Німеччини ріки,
В них — найбистріша плавба.
В класових битвах скидають навіки
Чорну покриву раба.

Там за морями — старого Аракі
Манять сибірські ліси.
Крешуть зубами фашисти-воляки
Вшють есдеки, як пси.

Опійні бредні вовків — полководців
В прірву країну ведуть,
Спать не дають намуштрованим
хлопцям,

Що не учились труду.

Мріють вони про розбої смілі,
Зради героїстство старе:
Їхні вожді воювати уміли
З дегенератом — царем...

Але ж Ворошилов, незборенний
Блюхер

Вчить юнаків не дарма
Оволодіть фізкультурним рухом
Танків, зенітних гармат.

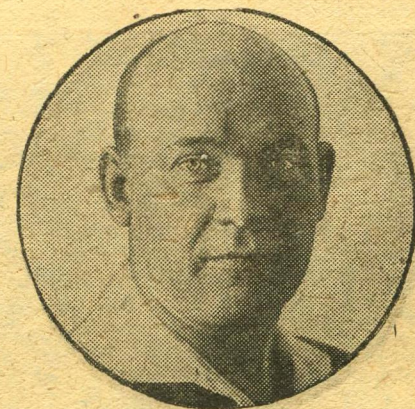
Тільки посміють політики жовті
Влізти в колгоспну сіабу —
Продемонструєм з червоних дредновтів
Снайперівську стрільбу.

Тільки наблизяться, тільки підлізуть
Шкодиш радянський город —
Стрінемо їх ураганом залізним
Із суходолів і вод.

Трупом, костями загарбники
ляжуть —

Жовті найомні полки...
Червоні японці в Японії наші
Встануть походом дзвінким.
Вже заgrimів барикадами Відень,

В нових загравах Париж.
Нині, зоря світової перемоги,
Владно над світом горить.

ЕРНЕСТ ТЕЛЬМАН

В світі щасливім, нами розкутім,
Ринем, як води ріки.
Травень землі піднімаєм салютом —
Леніна вірні полки.

Нашим походам віками гриміти!
В наших колонах іде
Сталін — юнак,
Наймолодший у світі
Велетень наших ідей!

„З А Й В І Л Ю Д И“

В Америці можна одержати найточніші статистичні довідки з усіх питань — починаючи від кількості загублених за рік шпильок у вагонах метро до числа шклянок бренді, випитих в кожному місті. Лише одного виду статистики нема в Америці — це статистики безробіття. Скільки мільйонів є там безробітних? На думку Американської федерації праці — їх є чи 11 чи 12 мільйонів. За іншими буржуазними джерелами їх є 12 мільйонів. Фактично ж їх, у всякому разі, не менше 15 мільйонів. Яке значення має неточність на якихось п'ять мільйонів безробітних для американських економістів?!

В Німеччині інша справа, там ведуть найточнішу статистику безробіття, спеціально призначену для фальсифікованих звітів і рапортів про фашистські „досягнення“. Система надзвичайно проста: безробітним вважається лише той, хто одержує допомогу. А якже мільйони безробітних знято з допомоги, а сотні тисяч кинуті в концтабори, то офіційне число безробітних „зменшено“ до 4 мільйонів. „Неофіційних“ безробітних є принаймні стільки ж.

У Англії знову таки інша система. Там „перевірка необхідності“ знімає щомісяця десятки тисяч безробітних, і офіційна статистика переможно галасує про стабілізацію безробіття на рівні близько 3 мільйонів.

Сухотний рум'янець „пожвавлення“ капіталістичної економіки аніскільки не зменшує армії безробітних. В багатьох капіталістичних країнах, приміром, у Франції і Польщі число безробітних не тільки не зменшується, а й далі зростає. І що далі, то важче капіталістичним урядам хоч дещо підтримувати безробітних, щоб уникнути вибуху розпуки і люті мас. Безробітних зараховують в категорію „зайвих людей“, важкої обузи, від якої може визволити лише вогнище нової війни. Здають до архіву всі проекти боротьби з безробіттям. Уряд ПАСШ

На фоті: З'їзд безробітних у Вашингтоні в лютому 1934 р. На з'їзді прибуло понад 1000 делегатів зі всіх штатів США. Зверху ліворуч — Еміль Нігард (X) комуніст, був мером міста Кроузі (штат Мінесота) в США. На вашінгтонському конгресі безробітних він був делегатом від свого міста. Нижче делегати з'їзду одержують сніданки в наметах Мікробому. Внизу — поліція затримує шлях делегації Ліги оборони прав негрів, що прибула вітати з'їзд. Праворуч вгорі — Джульєтта Пойне жінорг компартії виступає на трибуні з'їзду.

звичай розчерком пера ліквідує „адміні-
страцію громадських робіт“ і викидає на
улицю 2 млн. безробітних, що мали на цих
роботах бодрі злиденний заробіток. У
Франції боротьбу з безробіттям зводять
до вислання чужоземних робітників.
Із цього реформісти палко вітають
і заходи. В Англії утворюються табори
примусової праці й поширюється ви-
мова безробітних в колонії, подаль-
ше розкішних буржуазних кварталів. У
Німеччині також „розвантажують“ мі-
ста від безробітних, вивозячи їх у сіль-
ські місцевості. Якби раніше робітників
викидали на вулицю, то тепер їх по-
маляють права навіть на брук, їх
прибирають з бруку, щоб вони ще по-
рушували спокою буржуазії.

Шалені зусилля капіталістів вирва-
ти з лабет кризи зводяться до обме-
ження продукції, зменшення продукцій-
них сил, скорочення робочого тижня
і т. ін. і в результаті ведуть до даль-
шого збільшення безробіття.

Та десятки мільйонів „зайвих людей“
не бажають покійно вмирати. Вони
знають, що лише капіталістична си-
стема робить їх „зайвими людьми“ і
що лише знищення капіталізму повер-
не їм сили і право на життя і роботу.
Нимраз щільніший стає єдиний бойовий
фронт безробітних і їхніх товаришів,
що сьогодні перебувають ще коло вер-
стата. Характерний приклад: в Іспанії
поширюються страйки з вимогою дати
роботу безробітним. В окремих іспан-
ських містах робітники примусили да-
ти роботу всім безробітним.

Могутні колони голодного походу
проїшли із краю в край по всій Англії.
Шляхуються колони голодних похо-
дів у Франції і Бельгії. Американські
безробітні влаштували „зоряний похід“
в бік кінців країни на Вашингтон,
похід дорослих, похід жінок, похід
дітей...

Голодний стогін стоїть над капіталі-
стичним світом. «Я боюсь голодного на-
товпу дужче, ніж армії в 200 тис. чо-
ловіків» — говорив колись Наполеон.
Тепер уже не „голодний натовп“, а ба-
гатовимісний армії голоду стають на
боротьбу за життя, за хліб і роботу.
І у важкому тисненні колон голодних по-
ходів, у бойових виступах єдиного
фронта робітників і безробітних чується
присуд капіталістичній системі, системі
голоду і безробіття, що прирікає міль-
йони будівників життя, творців незчис-
ленних щастя, на становище зайвих
людей, яким немає місця в житті.

С. РОЛІН

М. І. КАЛІНІН

30 березня 1919 р. М. І. Калінін був
обраний на голову ВЦВК. Обрання
його на цій пост збігається з затвер-
дженням на VIII з'їзді РКП(б) про-
грами партії та ухваленням постанов
про ставлення до середнього селянст-
ва. Цими постановами партія доручала
робітничо-селянському урядові суво-
ро проводити політику угоди пролета-
ріату і найбіднішого селянства з се-
реднім селянством і, на цій основі
змцнювати радянську державу.

Завжди бадьорий і енергійний М. І.
Калінін, як він сам висловлюється, «не
мудруєючи лукаво», на практиці пе-
ретворює в життя постанови партії та
уряду й є в цьому відношенні прик-
ладом для працівників, що його оточують.

Здійснюючи завдання безпосередніх
стосунків вищих представників радян-
ської влади з селянством, М. І. Калі-
нін нагромадив величезний досвід у
справі керування селянством з боку
робітничого класу та залучення бід-
няцько-середняцьких мас до соціаль-
стичного будівництва.

У той час, як різні антипартійні ут-
рушувальники, перекидаючи лінію партії,
парахалися або на шлях переоподатку-
вання всього селянства, в тім числі
середняків і бідняків, або ставали на
шлях залучення до соціалістичного бу-
дівництва злизу паки всього селянст-
ва в тім числі й куркулів. — М. І. Ка-
лінін все так само твердо проводив лі-

нію партії, тобто політику ізоляції
куркуля та зміцнення спілки робітни-
чого класу з середнім селянством.

М. І. Калінін і робітники і селян-
ство завжди зустрічають, як свого, бо
як ті, так і ті однаково вважають його
близьким. Воно так насправді й є.

Адже В. І. Ленін ще 15 років тому го-
ворив, що робітники зуміли перекона-
тися, що М. І. Калінін уміло підходить
до широким верств трудящих мас і там,
де пропагандист і агітатор не могли
підійти до них «по товариському і вмі-
ло, тоді т. Калініну вдавалося розв'язати
це завдання». Ми тепер можемо сказати,
що за 15 років роботи, як голова
ВЦВК, за 10 років роботи, як голо-
ва ЦВК СРСР, трудящі всієї нашої кра-
їни змогли переконатися, що ці влас-
тивості у М. І. Калініна збереглися й на
сьогодні. Ні роки, ні стан, який він по-
сідав в радянській державі, — ніщо
не змогло знищити цієї прекрасної лю-
до риси — вміння запросто говорити з
масами на найсерйозніші теми класової
боротьби й соціалістичного будівництва
і переконувати маси в правильності
політики партії.

Ці властивості для державного діяча
радянської країни є неоціненний скарб,
бо вони сприяють піднесенню багато-
мільйонних мас, об'єднанню їх навколо
партії для боротьби за успішне розв'я-
зання будівництва соціалістичного су-
спільства.

С М Е Р Т Ь МАРТИНА МЕЕРА

Як і завжди останні години були найважчі. До того ще непроглядний туман заволокав увесь світ, і через це хотілося спати ще більше.

Пауль Пресс потягся, позіхнув аж сльози пішли і сотий раз похилив п'єросту, що звисає над скаламученою річкою Шпрее.

Внизу пихкав катер. Кволо вила сирена далекого авто. Чийсь ноги човгали і тьопали по мокрому асфальту. Він нікого і нічого не бачив. Коли його штовхали, він ледве розрізняв тінь, що танула в тумані.

Хтось закашлявся, потім — не то заридав, не то зареготав... І з туману вирвались слова:

— Я проклинаю!! Я проклинаю!

Пауль Пресс кинувся вперед: чиясь тінь закидала ногу за чавунний бар'єр...

— Стій! — гукнув Пауль Пресс. — Це заборонено. — І зірвав тінь з бар'єра.

Через десять хвилин у районній поліції склали протокола про те, що безробітного Мартин Меєр затримано на місці злочину, в момент, коли він намагався заподіяти самогубство, за що його і притягається до кримінальної відповідальності за ст. . . ст. . . карного закону. Мартин Меєр байдуже підписав протокола і залишив поліцію.

Туман тимчасом трохи розвіявся, і Пауль Пресс, повернувшись на міст, побачив безробітного Мартин Меєра. Той обіперся на чавунний бар'єр і пильно розглядав чорні каламутні хвилі Шпрее.

— Чуєш, хрещенику? — звернувся до нього Пауль Пресс, — Твоє діло тут не вигорить... Забирайся звідси і попроворніш! Мартин Меєр не звернув уваги на слова Пресса, навіть не обернувся до нього. Тоді Пауль Пресс перехрестив йому спину гумовою палицею і скомандував:

— Марш!

Безробітний мляво поплентався мостом, і Пауль Пресс проводив його до першого будинку.

Завивання сигнальної сирени зігнало Пауля Пресса з ліжка. Поліцаї сквапно одягались, і Пауль Пресс був у їхньому числі.

З зойками тривоги авто врізувалось в гущу людей і машин. Воно мчало з вулиці на вулицю, залишаючи позаду себе вітер паніки.

Назустріч — пурпур муру. Комашки виростають на людей. Над натовпом — кулаки. Над кулаками — кумач. Вгамувалась сирена. Поліцаї розстрілюють насуваються на натовп. Каміння летить градом.

— Гононь! — коротко скомандував інспектор Бітке.

Натовп перетворився на велике сходяче кров'ю тіло. Потім кулі розшматували це тіло, і люди кинулись в бокові вулиці. Але там чекали на них карабіни інших поліцаїв.

Кумачевий прапор, як калюжа крові, багрянів на грудному бруці. Кола прапора, розкинувши руки, лежала людина, скалячи в небо великі жовті зуби.

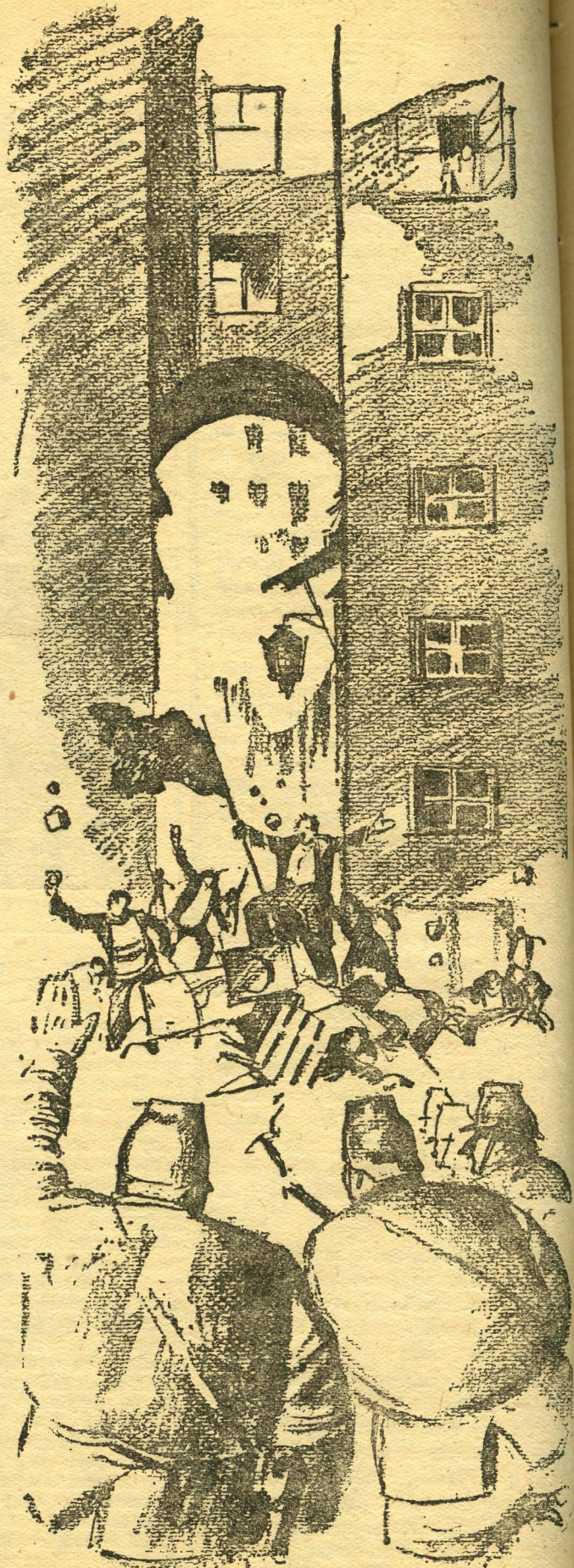
І раптом між цегляним муром і шерогою поліцаїв виросла фігура людини. З розпатланим волоссям, з закривавленим лицем — вона їм видалася великою і страшною. Взявши прапор, вона махала ним і кричала:

— Убивці! Гітлерівські пси! Убивці! Близкучі очі втуплювалися в лице кожного поліцає. І поліцаєм здавалось, що убити цю живу людину д'явольськи трудно, трудніш, ніж розстрілювати натовп.

Лише Пауль Пресс не піддався під загальний настрій. Адже перед ним був його „хрещеник“. Він підніс карабін, прицілювався і промигив.

— Ось тепер інша справа...

Між блискучими очима Мартин Меєра раптом з'явилась точка. І раніше, ніж погасли очі, раніш ніж точка спалахнула кров'ю, безробітний Мартин Меєр повалився на брук. Тільки прапор демонстрації, падаючи з його рук, застряв прапорищем серед трупів і вогняно запалахотів над жертвами цього класового бойовища.

мал. М. Сівака

І раптом між цегляним муром і шерогою поліцаїв виросла фігура людини.

САНАТОРІЙ В ПОВІТРІ

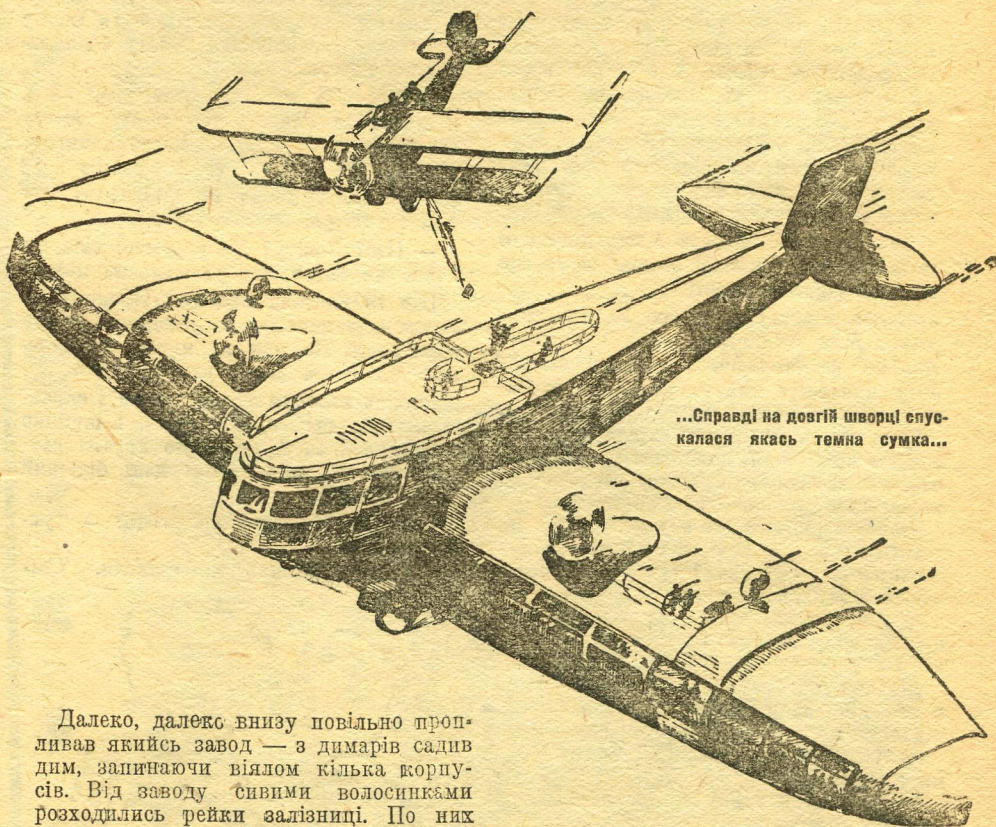
Останні досягнення планерного спорту дозволяють вже з повною підставою думати, що перед нами розгортається нова надзвичайно перспективна сторінка авіації. Вже свого гні будуються багатомісцеві планери на кількадесять чоловіка, вже складено проекти планеролітаків, що їх здійматимуть в височині літакі-підійми і там пускатимуть на самотійні (і дуже довгі, багато кілометрові) плавання в повітрі.

В своєму оповіданні «Санаторій в повітрі» Микола Бриль, зазираючи на кілька років вперед, дав нам уявлення про один із цікавих способів застосування планера майбутнього.

Малюнки С. Кованька, А. Гороховцева

Він пройшов коридором ліворуч, потім, побачивши проти себе шкляну стіну уже знайомої галереї, вийшов на неї вузьким переходом і одразу завімер біля вікон, забувши навіть про милу дівчинку.

Тепер, проходячи довгою галереєю, що очевидно складала собою правий бік велетенського корабля, Василь раптом спинився вражений думкою, що вже давно якось підсвідомо його бентежила.

...Справді на довгий шворці спускалася якась темна сумка...

Прокинувся Василь від якогось далекого, владного грюкоту. Глянув навколо і враз пригадав, що саме привело його сюди, в цю приймну, зеленим дерев'яним затягнутою кабіну. На постелі проти нього ще сондско спала людина — в ній Василь пізнав Артура. З ним разом він учора приїхав на аеродром. З невеликого вікна, на якому фіранка весело тріпотіла під подихами свіжого вітерця, долинали залишки того грюкоту, що збудив його кілька хвилин тому.

Раптом над головою, очевидно, з руху гучномовця, хтось промсвив спочатку тихо, потім чим далі гучніше:

— Про-ки-дай-те-сь! Про-кидайте-сь! З добрим ранком! Про-ки-дай-те-сь! (Ранішня зарядка для охочих буде за п'ят хвилин в залі № 2.

Приймно потягнувшись, Василь скотив з канапи, швидко одягся, зібрав постіль, сховавши її в шухляду, що спеціально була зроблена під канапою, підійшов до вікна і відсунув фіранку.

Грюкоту вже не чути було зовсім. Позв'язав швидко пройшла людина в білому одязі з золотими нашивками на кашкеті й рукавах. Роздивившись близьче, Василь побачив, що вікно його кабіни виходить на білу шкляну галерею, що чимало нагадала йому оранжерею. Подекуди віконця в галереї були відчинені й укріплені так, як люмінометри шароплавних кают.

Ще за хвилину на галерею вийшли кілька чоловіків. Вони жваво розмовляли і, перегукуючись, кликали: — На зарядку! На зарядку!

Синувши кілька разів Артура, що спростонку ніяк не міг второпати, де він опинився, Василь побіг виватися, щоб ще встигнути на зарядку.

Та цьому похвальному намірові не судилося здійснитися. Повертаючись з умивальної, він побачив в коридорі таку милу дівчину в квітчастій піжамі, що усі його плани змінилися негайно й радикально. Забігши в кабіну, він похвальливо начепив на гачок рушника, миттю потягнув найкращу свою бафронівку, поправив зачіску, лихо збив набажир кешку й, кинувши Артурові: «біжу на зарядку», — велетенськими кроками попрямував... наздоганяти квітчасту піжаму.

Далеко, далеко внизу повільно пропливав якийсь завод — з димарів садив дим, зачинаючи віялом кілька корчусів. Від заводу синіми волосинками розходились рейки залізниці. По них ледве совались якісь комахки і гусенички.

Василь захоплено обіймав очима знамениті пейзажі і, переходячи від вікна до вікна, дихав на повні груди, радісно відчувачи особливо п'яную чистоту повітря.

Учора, під'їхавши увечері до аеродрому він побачив на полі великий повітряний яскраво освітлений корабель. «Це мабуть і є наш повітряний санаторій» — промовив тоді Артур. І, відбувши медичний огляд, віддавши свої подорожні, вони цілою зорбою підійшли до вхідних дверей корабля.

Негайно гучномовці покликали їх на вечерю, а потім, поки вони встигли об'явитися з своїми кабінами, наспіла десята година, лампи одразу зменшили вдвоє інтенсивність світла і знайомий вже голос з гучномовця проказав: — Просимо товаришів лягати! На добраніч!

Під тиху заколисну музику вони вмилися, швидко пообляталися і майже негайно позасинали, так і не роздивившись що ж то за дивний корабель, на якому малося їм перебути кілька днів відпочинку.

— Що то за тип? Чому не чути грюкоту мотора? Можна ми спускаємося? Коли так, то певже так довго?

Збаламучений цими запитаннями, він швидше попрямував на другу, залляту сонцем галерею, де темними сидітками й тлі блискучих вікон переходили людські постаті.

Майже біжучи, він шоявився на галереї і одразу для поважності притиснув ходу: на кіселек біля одного з найбільших вікон сиділа ота сама мила дівчинка.

Василь кілька разів пройшовся галереєю, заглянув крізь вікна і трохи зорієнтувався, в якій саме частині корабля перебуває. З вікна прямо проти себе він побачив велетенську живу зелену картину. Колосальними навіть з цієї висоти — квадратами, прямокутниками і трикутниками лежали на цій карті колосальні і радіосні лани. Червоні плямки залізних і черепичних покрівель квітами виринали з суцільно-зеленого тла.

Корабель плив, — не летів, а іменно повільно плив, зрідка немов на хвилях коливаючись в прозорій і на прочуд чистій височині. З усього було видно, що ця галерея складала своїми, під деяким кутом поставленими вікнами, передню кромку од-

ного з крил корабля. Глянувши ліворуч, Василь побачив на кілька метрів вперед висунутий ніс дивного повітряного судна. Передок носа нагадував грані алмаза — він увесь був шкляний. Мабуть там була командирська рубка і видно з неї було не тільки вперед і вбоки, але і вгору і під ногами.

— Отже, виходить, що наша галерея розміщена в правому крилі, — вирішив Василь.

Чоловіка з півтора ста тягне ця штука ковина. Підрахував Василь і знову пройшовся галереєю. Під усіма вікнами в невеликих укріплених на підлозі кадочках зеленіли якісь в'юнки, схожі на гліцинії, рослини. Подекуди поче пившиць до алюмінієвих дрітятинок, вони жадрипались вже під стелю і розкішними гронами звисали над кріселиками.

Таке ж грона звисало і над дівчиною в квітчастій піжамі, надаючи їй ще більшій принадлиності.

Немов зсвісім випадково Василь спинився біля суцільного вікна і, удавано пильно роздивляючись справді знамениту панораму внизу, тимчасом озоса розглядав свою сусідку.

Вона грохи зам'яно, віддавшись со, лодким пестошам соняшного проміння озирала все навколо. Потім глянула на маленького ручного годинника.

— Чого доброго ще куди піде і я не встигну зараз з нею познайомитися, — занепокоївся Василь. І тут же несподівано вимовив, наче до себе:

— Але всеж таки, — де ж тут пропеллери, мотори і всяка така штука.

Дівчина так само, немов ні до кого не звертаючись, подала відповідь:

— А на що вони здались? Адже ми і так летимо.

— Ну, ну, — майнула Василеві думка, — обличчям таки красуня, але зірок з неба не той...

Проте голосно він підхопив трохи дидактичним тоном:

Бачите, товаришко, як вам відомо, для всякого літнього апарата потрібна е-е-гм — рушійна сила...

— Отож і я кажу: сила очевидна є, якщо ми летимо...

— Ні, — таки дурна, — все більше переконувався Василь, — абеткових речей не тямить.

Але голосно:

— Так то воно так. Тільки ми не можемо підходити до цієї сили як до сліпої стихії. Ми ж знаємо, що таке громадище, як наш корабель, неодмінно повинен рухатись за допомогою моторів... е-е-е внутрішнього згорання...

— Мені здається, що не завжди...

З цими словами вона ще раз глянула на годинника і, кинувши:

— Пробачте мене чекає робота! — попрямувала до дверця з написом: «Службовий хід» і швидко зникла.

— Хм... Їй «здається», — пробурмотів собі під ніс Василь. — Увсь світ, починаючи від дошкільного віку це знає, а їй ще тільки здається. — Василь іронічно усміх...

нувся. — Уявляю собі, яка може чекати її робота. Вії підфарбувати, чи нігті лакувати.

Але тієї ж хвилини він уявив собі замріяні дівочі очі під прекрасними густими чорними війми...

— Чорт! І чого це так буває: мила — цілувати хочеться, але порожня як...

Докінчити порівняння, явно невігідне для дівчини в піжамі, він не встиг. Десь вгорі почувся грукіт, — в ньому не важко було пізнати роботу аеропланового мотора.

— Нарешті, я тебе розшукав! — І, підхопивши Василя під руку, Артур потягнув його до дверця з написом: «На палубу. Тримайте капелюхи!»

— Віжімо! Зараз прийматимуть пошту з повітря.

— Що? Пошту? Не розумію: хіба ми і так не скоро прибуваємо на місце?

Що ти плетеш, Василю? Прокинувся раяніл від мене, а ще говориш немов спростення. На яке це місце прибудемо? Ми і так давно вже прибули.

Василь кліпнув очима, немов і справді намагаючись прокинутись, і швидко покруківав за Артуром по крутих сходах, нагору, звідки чим далі більший чувся грукіт.

— Держи! Держи капелюха! — гукнув Артур.

Та попередження запізнилося. Сви-

жий вітерець разом збив з нього кепку і немов граючись звивіхрив кучері.

— Грошала новенька «кепка», — вголос Василя жаль за сірим пухнастим головним вбранням.

Та, не хотівши зрадити ніяковості, він одкинув волосся з чола і, тримаючись за билиця, пішов за Артуром до двох людей в форменних строях, що ладнали якийсь нехитрий пристрій.

Аж тепер Василь трохи роздивився і збагнув, що то за корабель, на якому він опинився.

Навколо нього була величезна на кільканадцять метрів завширшки палуба, що являла собою опину велетенського металевського птаха.

Над ним, мов ластівка над соколом, кружляв отой самий грукітливий аероплан.

— Диви, диви — спускається! — гукнув Артур.

Справді, з аероплана швидко спускалася на довгій шворці якась темна сумка. За хвилину аероплан пролетів над самою палубою і сумку спирито підхвист той самий пристрій, що його ладнали двоє людей в форменних строях.

Аж тоді Василь обернувся до носа корабля. Звідти йому назустріч йшла одягнена в повну літню форму літунів жінка.

Біла жакетка з золотими нашивками, гарненька біла каскетка з вишиваною золотом емблемою — крилами, біла коротка спідничка, білі панчохи і такі ж черевички.

Чорним в усій цій постаті був тільки ремінець на каскеті — він обіймав її миле обличчя, і ще чорні густі вій. Чорт візьми, ті савінькі вій, що півгодини тому були в тієї дівчини в піжамі, що її Василь знайомив з авіаційною грамотою.

— Товаришу капітане! — піійшов до неї один з тих, що приймали пошту, — для вас є два листи!

— Однесіть, будь ласка, до мене в каюту, — відповіла жінка — капітан і тут же звернулася до Василя.

— Чи не ваша це? — вона пристигнула йому сіру пухнасту кепку.

— Д-дуже дякую, тільки й міг пробурмотіти остовпільний Василь.

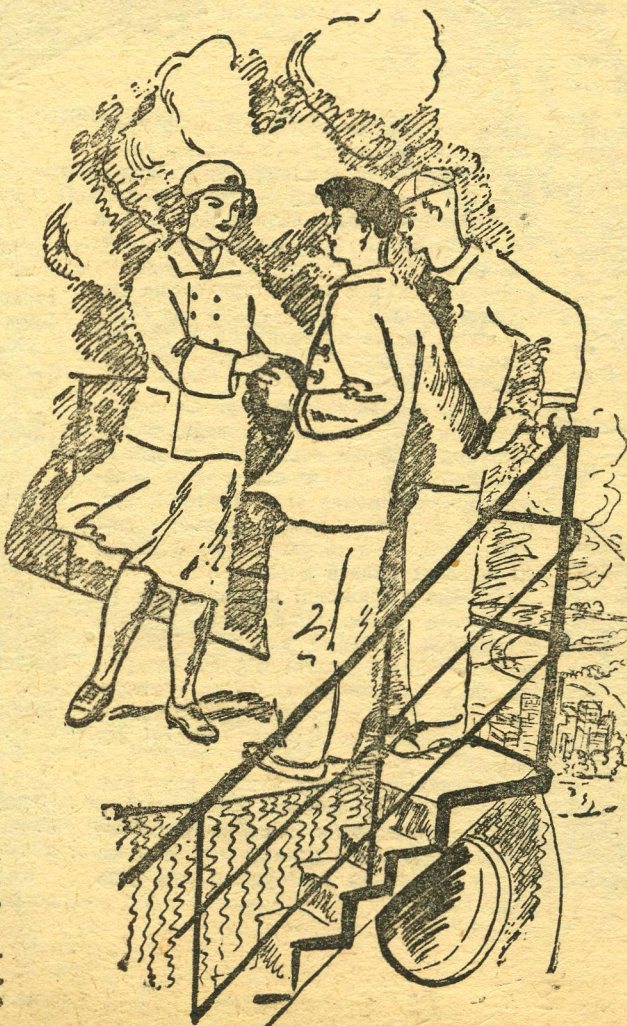
— Ой, дурень же я, ой колода дубова. Виходить, я «вчив» капітана корабля, — згадав він свої нотатки. Рушійна сила... внутрішнього згорання... А я ще її ганив: «мила та порожня». Ой, бовдур кобилячий...

Василь почував, що так густо і швидко червоніє, що вихід лишається тільки один: негайно ж просити пробачення.

— Шановна товаришко, — я неможу заховати, їй право, свого встиду. За отой... знаєте, мій повчальний тон. Я наважився вам читати лекцію з авіації і тепер — він поглянув на Артура — ледве стримує себе, щоб не схватитися за спину товариша.

Вона весело засміялася і це одразу підбадьорило Василя.

— Отже, я увесь тепер увага. І знову починаю (тільки вже з смирен-

...Д-дуже дякую, тільки й міг пробурмотіти остовпільний Василь...

їм виглядом учня! про рушійну силу. Гей мене, розкажіть, якщо маєте час, а як він рухається, сфери дивний ваш праць. Артур, — не удавай незацікавлену особу. Товаришка капітан робить нам велику ласку...

— А, може товаришка капітан робить ласку не всім нам? — прозоро натякнув Артур і сам же вареготався.

— Відчепись і слухай! Ви ж згоджуєтесь дати мені... нам пояснення? — вкрито схилив голову Василь.

Злетка, тільки злетка почервонівши, капітан швершулася до носа корабля і промовила:

— Тим що тут трохи занадто того вітру вітровіня» (вона іронічно поглянула на Василя все ще не вкриті весною кучері, що витанцювали на повітрі дивну сарабанду), — мої пояснення будуть дуже короткі.

Насамперед цей корабель — не аероплан в звичайному розумінні цього слова. І не тільки тому, що він надзвичайно великий, як ми бачимо, — а ще й, головне, він ще не аероплан, а планер.

— Як так планер? А рушійна... Пробачте, я знову, здається, сказав дурницю.

— Ні, ні — на цей раз все в порядку, — сміливо примружила вона очі.

— Це особливий планер. Так мовити, планеролітак. Праворуч і ліворуч, як бачите, стоять мотори. Але вони тільки стоять, не рухаються. Та коли б вони і працювали, їх сили не вистачило щоб одірвати наш повітряний санаторій від землі.

Отже сьогодні вдосвіта може хтось почув грукіт. Це потужніший літак-такач вибуksирував наш планер на велику висоту і... і покинув отут блукати. А тут ми вже обходимося без рушійної сили, шановний товаришу... не знає як вас звати...

— Васька! — підступно посміхався, підказав Артур.

— Вась... — повторила вона і, раптом почервонівши, посварила пальцем Артурові.

— Власне, рушійна сила, звичайно, є. Вона створена взаємодією крил нашої планери і течії повітря, що безперервно зміщуються в атмосфері.

— Для чого ж все таки мотори?

— Тільки для того, щоб в разі потреби прискорити наше просування, змістити трохи напрям, щоб потрапити в іншу повітряну течію чи, нарешті, краще зманеврувати для посадки.

— Словом, нас можна порівняти з парусно-моторним ботом?

— Майже так. Тільки додайте до цього ще — з санаторієм. Ми ж перебуваємо на першому крилатому санаторії. Ось так гойдатися на повітряних хвилях ми зможемо кілька днів. Потім десь спустимося, поповнимо харчі і всякі інші запаси, відлічимо з найближчого аеропорту літак — така і знову сюди в чисте гірське повітря.

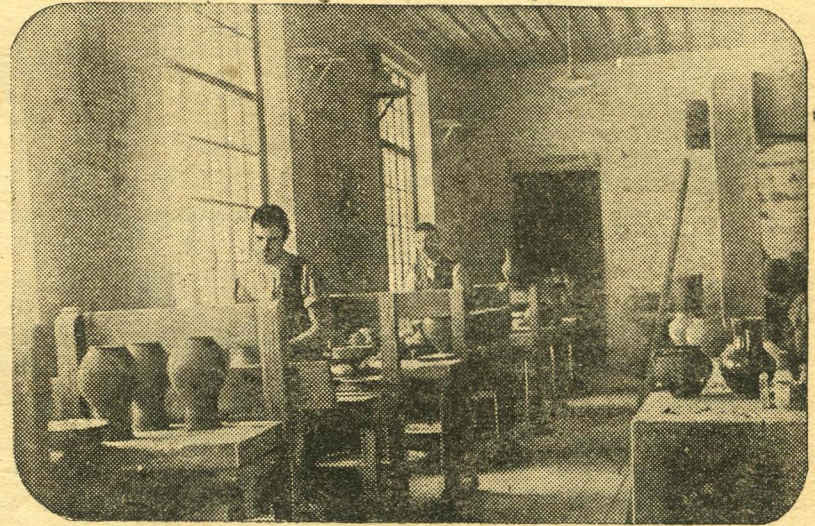
— А тепер вниз, товариші посажири, додала вона удавано офіційно.

Василь спускався останнім.

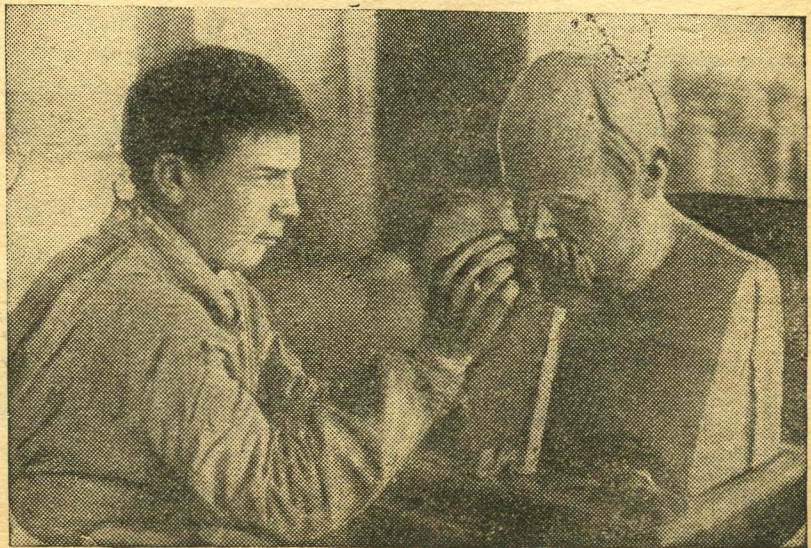
— А я говорив, що вона дурна. Ой, ідол папуаський. Мила! — немов цілує слід в повітрі, де тільки не стояв прекрасний капітан, прошепотів Василь і, нарешті, натягнувши веску, стрибнув вниз.

Опішнянські гончарні вироби з'явилися і повсюдно. Спосередньо офарбовані, оригінально використовуючи мотиви народніх примітивів, усі ці вазерунки на печках, килимах і вишивках, вони беруть не аби яку участь в оформленні нашого побуту. Високо-художній посуд, керамічні іграшки мають чималий попит на закордонних ринках

На фотях — Краща ударниця керамічного заводу ім. Шевченка т. Деряга малює на стінній приковці портрет т. Постишева, посередині — один з відділів гончарного цеху заводу. Нижче — ударник т. Доленко Трохим працює над погруддям Тараса Шевченка

„КОЛИ РОЗЛУЧА-ЮТЬСЯ ДВО-ОЄ“

Довелося бути на зборах заводського колектива. Порядок денний: перевірка умови в колгоспах підшефного району. Гімори, веселі, надзвичайно теплі збори. Традиційна офіційна частина, зовсім не здавалася офіційною. Навпаки — збори вражали непомітною, молодечим запалом виступів. Хотілося сміятися, співати, рухатися...

— А зараз, товариші, прослухайте концерт...

Прекрасно. (До речі. Після бадьорих зборів і такий же концерт... Чудово... Ой, що це?..)

...На авансцені появилися довтолелі, кошавий дядя, що потертим фракком своїм нагадував агента похоронного бюро і літня вже, проте сухорлява дама в незграбній, блискучій сукні. Рояль бринікнув вступ, співаки переглянулися, дядя печально відкашлювався і почав:

Коли розлучаються дво-оє-е...

За ру-уки беруться во-они... підхопили, закотили оченята дама... А втім залишило їх. Нехай собі розлучаються і беруться за руки. Настрій всеодно зпокоєний.

Так звааний класичний романс, до появи на естраді був улюбленою формою розваги саме в буржуазних салонах. Та й зародився романс, власне у салонних літературних і музичних гуртках.

Громадські мотиви потрапляли до романса надзвичайно зрідка, та й то здебільшого, як відображення патріотичних настроїв верхівок тодішнього суспільства. Натомість, класичні романси густо насичувалися еротикою, релігійними моментами, глибоким песимізмом, містиком і т. д.

Було б, звичайно, невірним заперечення тої прогресивної ролі, що свого часу відіграв класичний романс у справі виховання художніх смаків нашого глядача. І хоч салонний характер переважної більшості класичних романсів виключає громадське значення їх, про те класичний романс до певної міри приставився напору «циганської» пошлятини.

Важко визнати якусь межу поміж «циганською» та «псевдо-циганською» відміними романсами. Бо ніякого старого «циганського» романса, як продукту справжньої народної творчості циганів — ніколи й не було.

Від породженої т'яною гульбою купецтва «циганщини», веде свою генезу «міщанський» романс. Прифарбованим, затупкованим «синтезом» цього шкідливого мотлоху, чи то пак «спадщини» є так званий «сучасний», «модний» романс, від «Бубна звон» до «Чорних счей» включно.

Перелічувати назви, чи наводити будь

які приклади — очевидно не варто. Кожний новий романс при своїй появі — подібний до грипа — від нього не втечеш і не сховаєшся.

Музична примітивність цього жанра, поруч з властивими йому ліричними моментами — забезпечує популярність цих романсів, не зважаючи на всю її тошноту і шкідливість.

Отже, треба боротися. Беручи краще з класичного романсу — боротися із всілякими псевдо і престо «циганським», «міщанським» та іншим мотлохом. Звичайно, громогоспних декларацій, публіцистичних заклику тут мало.

Рік-у-рік упевнено, потужно зростає Радянська країна, культурні заходи, матеріальна забезпеченість трудящих.

Коли радісно працюється — неодмінно зростає бажання, потреба сміятися, співати, слухом рухатися.

Не декларацію, а пісню дайте! Нехай собі розлучаються той, кому історія путі захрила, а нам з радістю подорожі. Тому й пісня, тому й романс мусять бути радісні, бадьорі, наснажені завзяттям молодості.

Хай наша перша, може і не зовсім удала спроба написати наш, радянський романс, буде конкретною відповіддю на завдання часу.

Б А Й Д Д А

Вечір ліг на груди моря,
розстилаючи туман.
Коло Катриного двору
ходить назирцем Іван.

Ходить, кличе, в серці носить
прехорошу новину,—
дали премію колгоспу,
дали байду їм нову.

А на байді новій,
байді моторовій —
бригадир Іван,
на рулі співа:

Гей, грай море!
Гей, дай моторе!
Ходу повну байді дай!
Путь веселу
сонце стеле —
гей,
море грай!

Не виходить Катря з двору,
до вікна іде Іван.
Непокоїться щось море
і густішає туман.

Замість Катрі вийшла матір—
Катрі вдома бач нема.
Пішла Катря, повів Катрю,
до кіна забрав Роман.

Байдо, байдо нова,
байдо моторова...
Пішов берегом Іван
та й до чайок заспівав:

Гей, грай море!
Гей, дай моторе!
Ходу повну байді дай!
Путь веселу
сонце стеле —
гей,
море грай!

Море б'є прибоєм круто,
каміньцями шарудить.
Забрав Катрю Роман-трутень,
вайло, лайда, ще й рудий.

Іван чоло круте хмарить,
кров у серці буруном...
А назустріч обрій марить,
хвиляки соняшним руном.

Ось і байда нова,
байда моторова —
став на руль Іван,
рушив, заспівав:

Гей, грай море!
Гей, дай моторе!
Ходу повну байді дай!
Путь веселу
сонце стеле —
гей,
море грай!

Хвиля грає, хвиля хлюпа,
берег тане в даліні...
Раптом Катря із каюти...
— Катерино, ти, чи ні?
— А ти думав я з Романом,
з трутнем долю повела?
То ввела в оману мама —
на жінзборах я була...

Лине байда нова,
байда моторова,
на рулі Іван
з Катрею співа.

Гей, грай море!
Гей, дай моторе,
ходу повну байді дай!
Путь веселу
сонце стеле —
гей,
море грай!

РОМАНС

Слова Мих. Бірюкова

муз. К. Богуславського

Спів.

ф.п.

р

Ве-чір ліг на груди мо-ря роз-сти-ла-ю-чи шу-ман Ко-ло

Кат-ри-но-го дво-ру хо-дить на-зир-цем і-ван-і Хо-дить, хо-дить, всерці но-сить пре-хо-ро-шу но-ви-

-ну: да-ли пре-мі-ю кол-гос-пу, да-ли бай-дуім но-ву. А на бай-ді но-ві, бай-ді мото-

rit.

Широко...

-ро-вій бри-га-дир і-ван на ру-лі спі-ва: Гей, грай мо-ре,

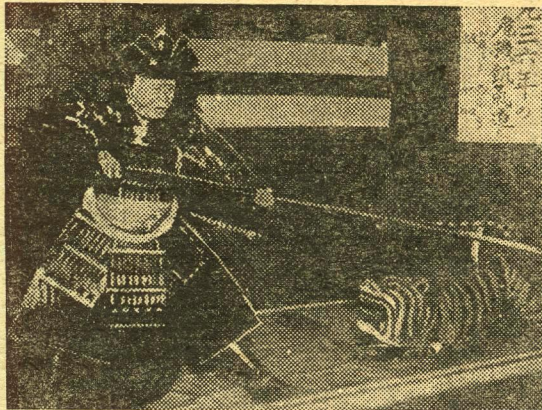
rall. poco rit. ff

гей, дай мо-то-ре хо-ду пов-ну бай-ді дай! Путь ве-се-лу сон-це сте-ле,

гей, мо-ре грай! 2.) Не ви-грай!

Всесвітня вистава

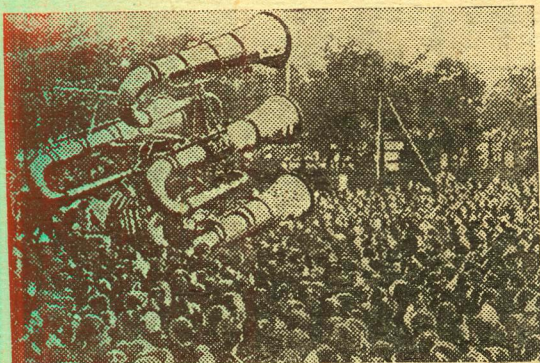
На голодний шлунок. Чудеса імперіалістичної винахідливості і вправності показують штатні і позаштатні трубадури японської воєнщини. Не так легко втовмачити в голови голодним робітникам і селянам ідеї нових загарбань і воєн, які на цебто можуть прикрасити й полегшити життя трудового люду. Крім різноманітних способів друкованої агітації, великий наголос робиться на наочній пропаганді через театри, переїзні трупи, лялькові театри, виставки. Головний сюжет цих вистав — сценки з „героїчного“ феодалного минулого Японії, які мають збуджувати „патріотизм“, безстрашність і мужність в серцях воєнків. Показуючи приміром лялькову трупу, де „лідер“ XVI століття Като вбиває тигра, доморослі актери, тут же пояснюють, що цим „тигром“ можуть бути США або СРСР, яким, мовляв,

Я П О Н І Я

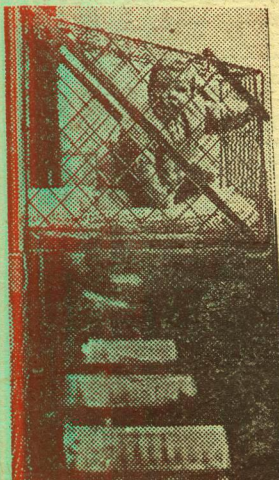
не встояти перед ударом японського милітаризму. Тільки тоді, запевняють глядачів, селянин зможе доскочу поїсти рижу, коли Японія стане єдиним безконтрольним владарем усієї Азії.

На наших фотках: сцена з вистави „патріотичного“ лялькового театру — (фото згори) і демонстрація перед студентами роботи звуковолнових апаратів, що сигналізують приліт „ворожої“ авіаескадрильї.

Прогулянка в клітці. Нема в Лондоні землянок, наметів, халуп і інших притулків бездомного люду. Поліція старано нищить усякі спроби самочинного „житлобудівництва“. Зате існують і квітнуть безчисленні трущоби, багатоповверхові будинки — коробки і просто кам'яні дири, куди не зазирає світло і з трудом проскає повітря. Ці житлові злидні, описані ще Енгельсом у середині минулого століття, залишилися непорушні і по с'ї день. Показаний на нашому фото „оригінальний“ прилад — клітка являє собою винахід пролетарської родини що причепила до оплетеної дротом коробки до вікна, щоб дати змогу дитині хоч таким способом дихати повітрям.

А Н Г Л І Я

Епізоди валютної війни. З непослабною силою далі точиться „золота війна“ між США і Англією. Перекидаючи величезні маси золота, обидві країни штучно підвищують і знижують курси своїх валют. Мобілізуються всі ресурси для ефективного і дієвого впливу на грошовий ринок, щоб натиснути на суперника. Нещодавно президент Рузвельт видав декрет, за яким все золото федеральних банків переходить до розпорядження державної скарбниці. Англійський банк відповів на це гарячковою купівлею золота на всіх європейських біржах.

Змагання двох фінансових велетнів сколихнуло грошову систему цілого світу. „Стерлінговий блок“, керований Англією, натрапив на ще могутніше об'єднання „доларових“ країн. Почалися перегони в боротьбі за найнижчий рівень своїх валют. Тут і виявилась перевага США, що здалося більшим „успіхом“ зби-вали вартість своїх грошей.

Коли Англії за півроку вдалося знецінити фунт на 40%, то США за якихось два місяці вдвоє зменшили курсову ціну

долара. Втім це ще далеко не межа. Супротивники тільки й ждуть слушного моменту щоб знову гостро знизити свої валюти.

Вигоди від валютної війни

фашистська муштра для жінок. Дарма що жінка в Німеччині за інструкціями фашистських владарів фактично позбавлена всіх громадських прав, останнім часом і її вирішили бодай зовні фашизувати. На замовлення міністерства пропаганди виготовлено стандартні жіночі костюми, що їх має носити „чистокровна“ німецька жінка. Краса цього шиява дуже сумнівна, але зате воно зроблено на військово-штурмовий кшталт.

НІМЕЧЧИНА

Новоявлений штурмовик. Армія штурмовиків поповнилась новим експонатом. Чорничеву сорочку одягнув колишній німецький кронпринц. Найбільший поміщик Пруссії, маніакальний нащадок домі Гогенцолернів прикрашати свою дегенеративну поштатку ту соціальну нечисть, що марширує під стягом свастики. Цінне надбання для націонал-соціалістського руху, красномовний доказ його спайки з усіма змиршавілими силами кайзерівського ладу.

дуже сумнівні для обох партій. Адже ні США, ні Англії не утнати за японською еною, що завжди випереджає всі інші валюти хуткістю свого падіння. Сподіваного поновлення зовнішньої торгівлі не настало. Не тільки на чужоземних ринках а й в самій британській імперії японські товари продаються дешевше вітчизняних. Не менш дошкульне це й Америці, де високі житні огорожі безсилі проти навали дармового японського краму.

На фотках: президент Рузвельт (фото згори) підписує в оточенні своїх фінансових радників декрет про примусову передачу всього золота в сховища державної скарб

Діти-манечени. Близько мільйона дітей гнуть спину на фабриках і заводах США, виганяючи батьків і матерей підприємці широко розчиняють ворота для дітей, що виконують роботу дорослих за третину чи четверту частку „нормальної“ зарплати. Ці темі присвячено малюнок американського журналу „Пост-Діспетч“. В'їдливий підпис звучить так: „Будьте задоволені, матері! хоч у вас нема роботи, зате п мають ваші доньки!“.

Ф О Т О С Т Ю Д М. Г О Р

ЛІСОВІ БАГАТСТВА КАРАЧАЯ